

Dr. ANDREI BOGDAN MURGU

**PROTECȚIA ALTERNATIVĂ
A COPILULUI PRIN TUTELĂ
ÎN REGLEMENTAREA
ACTUALULUI COD CIVIL ROMÂN**

Universul Juridic

București

- 2025 -

LISTA DE ABREVIERI.....	5
PREFAȚĂ.....	9
CAPITOLUL I	
NOȚIUNI INTRODUCATIVE DESPRE TUTELA MINORULUI.....	15
Secțiunea 1.1. Precizări prealabile	15
Secțiunea 1.2. Conceptul de tutelă a minorului	18
Secțiunea 1.3. Natura juridică a tutelei minorului	25
Secțiunea 1.4. Scopul tutelei minorului.....	28
Secțiunea 1.5. Principiile tutelei minorului.....	33
1.5.1. Preliminarii	33
1.5.2. Legalitatea	35
1.5.3. Generalitatea	37
1.5.4. Independența patrimonială dintre tutore și minor	39
Secțiunea 1.6. Caracterele juridice ale tutelei minorului	49
1.6.1. Preliminarii	49
1.6.2. Obligativitatea.....	49
1.6.3. Gratuitatea.....	53
1.6.4. Caracterul personal.....	57
1.6.5. Caracterul social	60
1.6.6. Unicitatea tutelei	62
CAPITOLUL II	
COPIUL, TUTORELE, CONSILIUL DE FAMILIE ȘI INSTANȚA DE TUTELĂ ÎN CONTEXTUL TUTELEI MINORULUI	63
Secțiunea 2.1. Copilul – subiect al ocrotirii prin instituirea tutelei	63
2.1.1. Semnificația juridică a termenului copil	63
2.1.2. Cine este ocrotit prin instituirea tutelei – minorul sau copilul?	69
2.1.3. Categoriile de copii care beneficiază de protecție alternativă	72
2.1.4. Instituirea și exercitarea tutelei în interesul superior al copilului	77
2.1.5. Dreptul copilului de a-și exprima opinia și de a fi ascultat.....	87
Secțiunea 2.2. Tutorele	94
2.2.1. Capacitatea de a fi tutore	94
2.2.1.1. Preliminarii.....	94

2.2.1.2. Calitatea tutorelui de a fi persoană fizică.....	98
2.2.1.3. Capacitatea deplină de exercițiu a tutorelui.....	103
2.2.1.4. Îndeplinirea garanțiilor morale și a condițiilor materiale de către tutore.....	105
2.2.2. Incompatibilități cu calitatea de tutore.....	108
2.2.2.1. Preliminarii	108
2.2.2.2. Minoritatea	111
2.2.2.3. Consilierea judiciară și tutela specială	114
2.2.2.4. Asistența pentru încheierea actelor juridice	120
2.2.2.5. Mandatul de ocrotire.....	122
2.2.2.6. Curatela.....	124
2.2.2.7. Decăderea din exercițiul drepturilor părintești.....	125
2.2.2.8. Incapacitatea de a fi tutore	126
2.2.2.9. Restrângerea exercițiului unor drepturi civile.....	127
2.2.2.10. Rele purtări.....	129
2.2.2.11. Îndepărtarea dintr-o tutelă anterioară	132
2.2.2.12. Insolvabilitatea.....	133
2.2.2.13. Interese potrivnice ale tutorelui cu minorul.....	134
2.2.2.14. Înlăturarea din tutelă de către părinte	135
2.2.2.15. Alte incompatibilități.....	136
Secțiunea 2.3. Consiliul de familie.....	137
2.3.1. Preliminarii.....	137
2.3.2. Rolul și noțiunea consiliului de familie	143
2.3.3. Alcătuirea consiliului de familie.....	147
2.3.3.1. Numărul și persoanele care pot fi membre în consiliul de familie	147
2.3.3.2. Incompatibilități cu calitatea de membru în consiliul de familie	150
2.3.4. Constituirea consiliului de familie.....	151
2.3.4.1. Caracterul facultativ al constituirii consiliului de familie....	151
2.3.4.2. Situațiile în care nu se constituie consiliul de familie	153
2.3.4.3. Procedura de constituire a consiliului de familie.....	155
2.3.5. Funcționarea consiliului de familie.....	163
2.3.5.1. Preliminarii	163
2.3.5.2. Convocarea consiliului de familie.....	163
2.3.5.3. Reprezentarea membrilor consiliului de familie.....	165
2.3.5.4. Locul de desfășurare a reuniunilor consiliului de familie ...	167
2.3.6. Procedura de dare a avizelor și de luare a deciziilor	167
2.3.6.1. Preliminarii	167
2.3.6.2. Avizele consiliului de familie.....	168

2.3.6.3. Deciziile consiliului de familie.....	170
Secțiunea 2.4. Instanța de tutelă	171
2.4.1. Preliminarii	171
2.4.2. Norme tranzitorii până la înființarea instanței de tutelă	174
2.4.2.1. Înființarea instanței de tutelă	174
2.4.2.2. Competența instanței de tutelă în materia protecției drepturilor copilului, respectiv a persoanei fizice	175
2.4.2.3. Delegarea atribuțiilor jurisdicționale ale instanței de tutelă.....	177
2.4.2.4. Delegarea unor atribuții ale instanței de tutelă către autoritatea tutelară	179
2.4.2.5. Stabilirea și monitorizarea măsurilor de protecție specială a copilului	183
2.4.2.6. Conflictul temporal de competență.....	184
2.4.3. Competența materială a instanței de tutelă	186
2.4.3.1. Competența materială a instanței de tutelă conform Codului civil	186
2.4.3.2. Competența materială a instanței de tutelă conform Codului de procedură civilă.....	190
2.4.3.3. Competența materială a instanței de tutelă conform Legii nr. 76/2012	194
2.4.3.4. Competența materială a instanței de tutelă conform unor legi speciale.....	194
2.4.4. Competența teritorială a instanței de tutelă	196
2.4.4.1. Preliminarii	196
2.4.4.2. Competența teritorială a instanței de tutelă în cazul procedurilor privind ocrotirea persoanei fizice prevăzute de Codul civil	197
2.4.4.3. Competența teritorială a instanței de tutelă în cazul măsurilor privind ocrotirea copilului prevăzute de legi speciale.....	202
CAPITOLUL III	
INSTITUIREA TUTELEI MINORULUI	205
Secțiunea 3.1. Cazurile de instituire a tutelei minorului	205
3.1.1. Preliminarii	205
3.1.2. Decesul părinților.....	211
3.1.3. Părinții sunt necunoscuți.....	212
3.1.4. Părinții sunt decăzuți din exercițiul drepturilor părintești.....	212
3.1.5. Părinților li s-a aplicat pedeapsa penală a interzicerii exercițiului drepturilor părintești.....	214

3.1.6. Părinții beneficiază de consiliere judiciară sau de tutelă specială	215
3.1.7. Părinții sunt dispăruți ori declarați judecătorește morți.....	217
3.1.8. La încetarea adopției, instanța de judecată hotărăște instituirea tutelei.....	218
3.1.9. Situația minorului care suferă de deteriorarea facultăților mintale	219
3.1.9.1. Ocrotirea minorului pe calea tutelei speciale	219
3.1.9.2. Ocrotirea minorului prin curatelă sau consiliere judiciară	221
Secțiunea 3.2. Persoanele, autoritățile și instituțiile obligate să înștiințeze instanța de tutelă.....	222
3.2.1. Preliminarii.....	222
3.2.2. Categoriile de persoane, autorități și instituții obligate să înștiințeze instanța de tutelă.....	224
3.2.2.1. Persoanele apropiate minorului, administratorii și locatarii casei în care locuiește minorul.....	224
3.2.2.2. Serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor și notarul public	225
3.2.2.3. Instanțele judecătorești	226
3.2.2.4. Procurorul, autoritățile administrației publice locale, instituțiile de ocrotire, precum și orice altă persoană	227
Secțiunea 3.3. Desemnarea tutorelui de către părinte.....	229
3.3.1. Preliminarii.....	229
3.3.2. Modalitățile de desemnare a tutorelui	232
3.3.3. Lipsirea de efecte a actului juridic de desemnare a tutorelui.....	239
3.3.4. Revocarea actului juridic de desemnare a tutorelui	240
3.3.5. Desemnarea mai multor tutori	241
3.3.6. Măsuri provizorii	242
3.3.6.1. Numirea tutore a altei persoane decât cea desemnată de părinte	242
3.3.6.2. Numirea unui tutore provizoriu	244
3.3.7. Mandatul de ocrotire încheiat de părinte	245
Secțiunea 3.4. Numirea tutorelui de către instanța de tutelă	247
3.4.1. Preliminarii.....	247
3.4.2. Criterii pentru numirea tutorelui	248
3.4.3. Procedura de numire a tutorelui	249
3.4.3.1. Generalități.....	249
3.4.3.2. Acordul viitorului tutore	250
3.4.3.3. Consultarea consiliului de familie	251

3.4.3.4. Ascultarea minorului	251
3.4.3.5. Participarea procurorului	253
3.4.3.6. Încheierea de numire a tutorelui	253
3.4.3.7. Caracterul definitiv al încheierii de numire a tutorelui	254
3.4.3.8. Comunicarea încheierii de numire a tutorelui	255
3.4.3.9. Măsuri provizorii.....	256
3.4.4. Refuzul de a continua exercitarea tutelei	257
3.4.4.1. Generalități	257
3.4.4.2. Cazurile în care tutorele poate refuza continuarea exercitării tutelei	260

CAPITOLUL IV

EXERCITAREA TUTELEI MINORULUI.....	263
Secțiunea 4.1. Precizări prealabile	263
Secțiunea 4.2. Conținutul tutelei	265
Secțiunea 4.3. Exerțitarea tutelei de către soți împreună	270
4.3.1. Generalități.....	270
4.3.2. Învoiala soților cu privire la exercitarea tutelei	274
4.3.3. Exerțitarea tutelei de către unul dintre soți	275
4.3.4. Exerțitarea tutelei în caz de divorț.....	276
Secțiunea 4.4. Delegarea unor atribuții ale tutorelui	278
4.4.1. Generalități.....	278
4.4.2. Notificarea plecării la muncă în străinătate	279
4.4.3. Delegarea obligației de a întreține copilul	280
4.4.4. Delegarea autorității părintești cu privire la persoana copilului	281
4.4.5. Persoana desemnată.....	282
4.4.6. Confirmarea desemnării	284
Secțiunea 4.5. Exerțitarea tutelei cu privire la persoana minorului.....	286
4.5.1. Preliminarii	286
4.5.2. Avizul consiliului de familie.....	288
4.5.3. Domiciliul minorului.....	289
4.5.4. Reședința minorului	292
4.5.5. Învățătura și pregătirea profesională a minorului	293
4.5.6. Ascultarea minorului care a împlinit vârsta de 10 ani	296
4.5.7. Exerțitarea tutelei cu privire la persoana minorului și înstrăinarea părintească	296
Secțiunea 4.6. Exerțitarea tutelei cu privire la bunurile minorului	300
4.6.1. Preliminarii	300
4.6.2. Administrarea bunurilor minorului.....	302

4.6.2.1. Generalități.....	302
4.6.2.2. Îndatorirea tutorelui de a administra bunurile minorului.....	304
4.6.2.3. Bunurile minorului exceptate de la administrare de către tutore.....	307
4.6.2.4. Atribuțiile tutorelui în calitate de administrator al bunurilor minorului	308
4.6.2.5. Obligația tutorelui de a administra bunurile minorului cu bună-credință și ca un bun proprietar	311
4.6.3. Inventarul bunurilor minorului.....	313
4.6.3.1. Generalități.....	313
4.6.3.2. Întocmirea inventarului.....	315
4.6.3.3. Actele juridice încheiate de tutore înainte de aprobarea inventarului.....	318
4.6.4. Actele juridice ale tutorelui, respectiv ale minorului	319
4.6.4.1. Generalități.....	319
4.6.4.2. Reprezentarea minorului fără capacitate de exercițiu în actele juridice de către tutore	319
4.6.4.3. Regimul juridic al actelor de dispoziție efectuate de tutore în numele minorului.....	324
4.6.4.4. Încuviințarea și autorizarea actelor juridice ale minorului cu capacitate restrânsă de exercițiu.....	335
4.6.4.5. Interzicerea unor acte juridice	343
4.6.4.6. Cumpărarea bunurilor minorului la licitație publică.....	344
4.6.4.7. Constituirea de depozite bancare.....	345
4.6.5. Suma anuală pentru întreținerea minorului și administrarea bunurilor acestuia.....	348
4.6.5.1. Generalități.....	348
4.6.5.2. Stabilirea sumei.....	348
4.6.5.3. Acoperirea cheltuielilor pentru întreținerea minorului și administrarea bunurilor acestuia	349
4.6.6. Numirea curatorului special	351
4.6.6.1. Generalități.....	351
4.6.6.2. Contrarietatea de interese dintre tutore și minor	352
4.6.6.3. Împiedicarea tutorelui de a îndeplini un anumit act	352
4.6.6.4. Numirea curatorului special de către notarul public.....	352
Secțiunea 4.7. Controlul exercitării tutelei minorului.....	354
4.7.1. Preliminarii.....	354
4.7.2. Darea de seamă.....	354
4.7.2.1. Generalități.....	354

4.7.2.2. Noțiunea și conținutul dării de seamă.....	356
4.7.2.3. Darea de seamă anuală și dările de seamă solicitate de instanța de tutelă.....	358
4.7.2.4. Interzicerea dispensei de a da socoteală	360
4.7.2.5. Descărcarea tutorelui.....	362

CAPITOLUL V

ÎNCETAREA TUTELEI MINORULUI	365
Secțiunea 5.1. Precizări prealabile	365
Secțiunea 5.2. Cazurile de încetare a tutelei minorului	367
5.2.1. Disparația situației care a determinat instituirea tutelei	367
5.2.2. Moartea minorului.....	369
5.2.3. Moartea tutorelui	370
5.2.3.1. Preliminarii	370
5.2.3.2. Înștiințarea instanței de tutelă despre moartea tutorelui de către moștenitorii săi majori sau de către alte persoane.....	371
5.2.3.3. Înștiințarea instanței de tutelă despre moartea tutorelui în cazul în care moștenitorii acestuia sunt minori.....	372
5.2.3.4. Preluarea sarcinilor tutelei de către moștenitorii majori ai tutorelui.....	373
5.2.3.5. Numirea unui curator special	375
5.2.4. Procedura de încetare a tutelei minorului	376
Secțiunea 5.3. Darea de seamă generală.....	378
5.3.1. Preliminarii	378
5.3.2. Situațiile în care se întocmește și se prezintă instanței de tutelă darea de seamă generală.....	380
5.3.3. Persoanele obligate să întocmească și să prezinte instanței de tutelă darea de seamă generală	381
5.3.4. Termenul în care se întocmește și se prezintă darea de seamă generală.....	384
5.3.5. Conținutul dării de seamă generale	384
Secțiunea 5.4. Predarea bunurilor.....	385
Secțiunea 5.5. Descărcarea de gestiune a tutorelui	387
5.5.1. Preliminarii	387
5.5.2. Procedura de descărcare de gestiune a tutorelui	388
5.5.3. Răspunderea tutorelui după descărcarea de gestiune	388
5.5.4. Răspunderea tutorelui care a înlocuit alt tutore	389
Secțiunea 5.6. Răspunderea tutorelui.....	390
5.6.1. Preliminarii.....	390

5.6.2. Plângerea împotriva actelor și faptelor tutorelui.....	393
5.6.2.1. Generalități.....	393
5.6.2.2. Admisibilitatea plângerii.....	394
5.6.2.3. Legitimarea procesuală activă.....	395
5.6.2.4. Competența și procedura de soluționare a plângerii	397
5.6.3. Amendă civilă	398
5.6.3.1. Generalități.....	398
5.6.3.2. Situațiile în care poate fi aplicată amendă civilă și cuanțul acesteia	399
5.6.3.3. Stabilirea amenzii	400
5.6.4. Îndepărtarea din tutelă	401
5.6.4.1. Generalități.....	401
5.6.4.2. Motive de îndepărtare din tutelă imputabile tutorelui.....	402
5.6.4.3. Procedura îndepărtării din tutelă.....	405
5.6.5. Limitele răspunderii tutorelui în calitate de administrator al bunurilor minorului.....	405
POSTFAȚĂ ȘI PROPUNERI <i>DE LEGE FERENDA</i>	407
BIBLIOGRAFIE.....	415

Noțiuni introductive despre tutela minorului

Secțiunea 1.1. Precizări prealabile

1. În dreptul internațional public, dreptul copilului la protecție alternativă este recunoscut din anul 1989, prin art. 20 din CDC¹. Legiuitorul român a reglementat expres acest drept după aproximativ cincisprezece ani, conform art. 39 din Legea nr. 272/2004 (devenit art. 44 după republicarea acestei legi în anul 2014). Dreptul la protecție alternativă este recunoscut oricărui copil lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi ori care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija acestora². Protecția alternativă circumscrie posibilitatea copilului de a beneficia de tutelă, de una dintre măsurile de protecție specială sau de adopție. Între formele protecției alternative, întâietatea este atribuită tutelei. Dreptul la protecție alternativă, deși este unul important, este subsidiar³ dreptului copilului de a trăi lângă părinți și de a fi ocrotit de aceștia⁴, în cadrul autorității părintești.

2. În spațiul românesc, cu toate că nu au fost numite, ca atare, forme ale protecției alternative, înfierea/adopția și tutela au fost reglementate cu mult timp în urmă. Spre exemplu, Codul Calimach⁵ și Codul Caragea⁶, importante „vechi legiuri române”⁷, au reglementat înfierea și epitropia (precursoarea

---

¹ Adoptată de AG a ONU în data de 20 noiembrie 1989. România a ratificat CDC cu Legea nr. 18/1990 (publicată în M. Of. nr. 109 din data de 28 septembrie 1990 și republicată în nr. 314 din data de 13 iunie 2001).

² C.T. Ungureanu, I.-Al. Toader, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, ed. a 4-a, revizuită și adăugită de I.-Al. Toader, Ed. Hamangiu, București, 2019, p. 493.

³ În doctrina franceză, subsidiaritatea tutelei față de ocrotirea părintească este afirmată fără rezerve (I. Corpart, *Protection des mineurs. Droit civil*, éd., Éd. Dalloz, Paris, 2020, p. 78).

⁴ Art. 7 par. 1 din CDC; art. 9 alin. (2) din Legea nr. 272/2004.

⁵ Pentru dezvoltări privind elaborarea și adoptarea Codului Calimach, A. Rădulescu (coord.), Al. Costin ș.a., *Codul Calimach, Ediție Critică*, Ed. Academiei Republicii Populare România, București, 1958, p. 3 și urm.

⁶ Pentru dezvoltări privind elaborarea și adoptarea Codului Caragea, Dem.D. Stoenescu, *Vechile legiuri românești. Legiuirea Caragea (după ediția de la 1818)*, Tipografia Fane Constantinescu, Craiova, 1905, p. 3 și urm.

⁷ Sunt considerate vechile noastre legiuri: Pravila lui Matei Basarab sau Îndreptarea legii (1652), Pravila lui Vasile Lupu (1746), Pravilniceasca condică (1775), Manualul lui Donici (1814), Codul Calimach (1817) și Codul Caragea (1818) [M.D. Bob, *Studiu introductiv* la lucrarea

tutelei)¹, respectiv adopția și tutela². Codul civil din anul 1864³ și apoi Codul familiei (Legea nr. 4/1953)⁴ au reglementat aceste forme de protecție alternativă⁵. Plasamentul și plasamentul în regim de urgență, ca modalități de protecție specială a copilului, au fost prevăzute de O.U.G. nr. 26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate⁶. Anterior, Legea nr. 3/1970 privind regimul ocrotirii unor categorii de minori⁷ a reglementat plasamentul la o familie și încredințarea minorului unei familii sau persoane. În prezent, tutela minorului este reglementată de art. 110-163 C. civ. Anumite particularități cu privire la tutelă, tutore sau minorul beneficiar al tutelei sunt reglementate în alte materii ale Codului civil sau în anumite legi speciale.

Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român în comparațiune cu legile vechi și cu principalele legislațiuni străine, Tomul I, Titlu preliminar. Persoanele și familia (I), cit. supra, p. vii].

¹ Art. 235-254 din Cap. 3 (Pentru driturile dintre părinți și fii) din Partea Întâi (Despre driturile persoanelor) a Codului Calimach au reglementat înfierea, iar art. 255-377 epitropia și curatoria.

² Cap. V din Partea a Patra a Codului Caragea a reglementat adopția (Pentru iofhesie sau facere de fii de suflet). Epitropia (precursoarea tutelei) a fost prevăzută de Cap. XXI.

³ Codul civil anterior a fost decretat în data de 26 noiembrie 1864, promulgat în 4 decembrie 1864 și pus în lucrare începând cu data de 1 decembrie 1865 [pentru dezvoltări: D. Alexandresco, *op. cit.*, p. 22 și urm.; P. Cosmovici, *Scurt istoric al dreptului civil român*, în *Tratat de Drept civil*, Vol. I, de St. Cârpenaru (coordonator general), P. Cosmovici (coord.), Gh. Beleiu, ș.a., Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1989, p. 32]. După o existență de aproximativ un secol și jumătate, Codul civil din anul 1864 a fost abrogat parțial începând cu data de 1 octombrie 2011 [conform art. 230 lit. a) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 278/2009 privind Codul civil (M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011)]. Art. 1.169-1.174 și art. 1.176-1.206 au fost abrogate începând cu data de 15 februarie 2012, când a intrat în vigoare Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (publicată în M. Of. nr. 485 din data de 15 iulie 2010 și republicată în nr. 545 din data de 3 august 2012, precum și în nr. 247 din data de 10 aprilie 2015).

⁴ Legea nr. 4/1953 privind Codul familiei a fost publicată în B. Of. nr. 1 din data de 4 ianuarie 1954, republicată în nr. 13 din data de 18 aprilie 1956 și abrogată expres și total începând cu data de 1 octombrie 2011 [conform art. 230 lit. m) din Legea nr. 71/2011].

⁵ Art. 309-324, respectiv art. 343-420 C. civ. din anul 1864 [abrogate expres începând cu data intrării în vigoare a Codului familiei, conform art. 49 din Decretul 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice (B. Of. nr. 32 din data de 31 ianuarie 1954)]; art. 66-85, respectiv art. 113-141 C. fam. [art. 66-85 au fost abrogate expres de art. 27 alin. (1) din O.U.G. nr. 27/1997 privind regimul juridic al adopției (M. Of. nr. 118 din data de 10 ianuarie 1997). Art. 113-141 C. fam. au rămas în vigoare până în data de 1 octombrie 2011].

⁶ Publicată în M. Of. nr. 276 din data de 12 iunie 1997 și abrogată expres de art. 149 lit. b) din Legea nr. 272/2004 (cu excepția art. 20).

⁷ Publicată în B. Of. nr. 28 din data de 28 martie 1970 și abrogată complet de art. 42 din O.U.G. nr. 26/1997.